Glas zaveznikov

Leto II - Št. 414 — Informacijski dnevnik A. I. S. — Cena 4 lire

TRST, sreda 23. oktobra 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I. Società per la Pubblicità in Italia, Trst. ul. Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

Zunanjepolitična debata v angleškem parlamentu

Bevin v spodnji zbornici

„Zaradi našega plačila v krvi in denarju ter žrtev v obeh svetovnih vojnah ni treba opravičevati vsakih pet minut našega obstoja„

LONDON, 23. oktobra — **Britanski zunanji minister Ernest Bevin je imel včeraj govor v poslanski zbornici. Obravnaval je številna zunanjepolitična vprašanja in vprašanja z mirovne konference. Izjavil je: «Druga svetovna vojna je povzročila do zdaj največji prevrat v zgodovini. Ves svet je treba na novo urediti na široki podlagi, če hočemo preprečiti nadaljnjo katastrofo. Evropska vprašanja so povezana s vprašanji Srednjega in Daljnega Vzhoda. Istočasno moramo upoštevati razširjenje nacionalizma po vsem svetu, priznati njegov obstoj in ga spraviti v ustroj svetovne organizacije, če nočemo, da bo povzročil nevarnost za drugi spopad.»**

Bevin je izjavil, da je celotno vprašanje svetovne obnove zdaj popolnoma drugačno, kakor je bilo po prvi svetovni vojni. Zaradi varnosti v bodočnosti bo treba mirovne pogodbe z dvema glavnima državama napadalkama skleniti nazadnje ter izvajati še nadalje, kar je bistveno, nadzorstvo in zasedbo teh dveh držav, da ne bosta mogli ponovno postati napadalni državi.

«V smislu razgovorov v Potsdamu obravnavamo vprašanja po vrsti od manjših do večjih. Ta postopek pa povzroča spore in težave, ker zelo otežuje našo nalogo ter zahteva potrpežljivost, strpnost in sposobnost, da se izognemo vojni. Ena izmed največjih napak tvorcev miru po prvi svetovni vojni je bila ta, da so prezrli položaj Sovjetske zveze. Če ne bi bilo te napake, bi nastalo večje zaupanje v obdobju med obema vojnama zlasti če bi bile tudi Združene države stopile v Društvo narodov.

«Moramo reči, da bi bili lahko preprečili drugo svetovno vojno. Zaupam, da bomo v bodočnosti dosegli sporazum. Če pa sporazuma ne bo, to ne bo po krivdi britanske vlade.

«Poslanska zbornica je na tekočem o naših težavah zaradi obširne propagande proti imperiju in britanskemu Commonwealthu. Prav tako poslanska zbornica vé za naše odgovore na to, kar pogostoma poslabša položaj. Toda jaz mislim, da zaradi našega deleža v obeh svetovnih vojnah, zaradi nasega plačila v krvi in denarju ter zaradi našega moralnega prispevka in žrtev ni treba, da bi vsakih pet minut opravičevali naš obstoj. Prepričan sem, da bomo odškodovani za našo vztrajnost in potrpežljivost.»

Daljni Vzhod

V nadaljnjem je Bevin prešel na izvajanje o Daljnem Vzhodu: «Obhajujemo upravo generala MacArthurja in njegovega sveta na Japonskem, njegove uspehe pri vzpostavitvi demokratskih ustanov in pri njihovem delovanju v tej državi. Materialno je demilitarizacija Japonske popolna. Čaka še naloga, da ukrenejo vse potrebno, da Japonci ne bodo razpolagali s potrebnimi zalogami in da ne bodo imeli sile da znova stopijo na pot napadalnosti.»

V izvajanju o Kitajski je Bevin izjavil, da so Združene države napravile moder korak, ko so poslale na Kitajsko generala Marshalla z nalogo, da bi dosegel spravo. «Gotovo ni krivda generala Marshalla — je nadaljeval Bevin — če njegovi napori trenotno niso bili kronani z uspehom.»

Bevin je nato spomnil na svojo izjavo, da bo britanska vlada v Indoneziji storila vse, kar je mogoče za dosego sporazuma. Velika Britanija izvaja to svojo nalogo z vso energijo. Nase čete — je izjavil Bevin — bodo zapustile Indonezijo do 30. novembra (ploskanje). Upam, da bodo do tega roka dosegli sporazum.

«Severneje od tu — je nadaljeval Bevin — so tudi dosegli napredek pri reševanju dolgega ozemeljskega spora med Siamom in Francosko Indokino.»

Srednji Vzhod

Nato je Bevin povzel besedo o Srednjem Vzhodu, ki ga je označil za življenjsko važno področje. To vprašanje je treba obravnavati z veliko pozornostjo. Med Veliko Britanijo in državami Srednjega Vzhoda so ozke vezi. Tako francoske kakor britanske čete so umaknili iz Sirije in Libanona. Nato je Bevin prešel na pogajanja z Egiptom za zavezništvo, «ki bo temeljilo na enakosti interesov ter na načelu sveze in odgovornosti».

«V tej zvezi želim spomniti zbornico, da je Sueški prekop odprt plovbi vsega sveta na temelju enakosti in da hočemo ta statut obdržati. Mi imamo druge interese na tem področju. Spomniti je treba, da je to področje življenjskega pomena za svetovni mir. Države tega področja nas prosijo za pomoč pri njihovem razvoju na Srednjem Vzhodu. Bistveni del splošne politike britanske vlade je, da spoštuje, podpira in razvija njihovo neodvisnost.

Glede Perzije je Bevin izjavil: «V Moskvi sem se jaz boril z veliko energijo, da bi dosegli sporazum glede Perzije. Zavedam se, da je Perzija zelo nevarna točka, kjer se stikajo interesi velesil. Zelo želim, da majhne države ne bi nikdar postale žrtev različnega stališča treh velesil. Zato obžalujem, da mojih predlogov na moskovski konferenci niso sprejeli.»

Nato se je Bevin dotaknil želje Sovjetske zveze po oporišču v Dardanelah. V smislu stališča britanske vlade bi želja Sovjetske zveze — če bi jo sprejeli — tvorila «neupravičljivo vmešavanje v suverenost Turčije. Posledica tega bi bila, da bi Turčijo postavili pod tuje gospodstvo in hkrati prišli v spor z interesi drugih držav. Montreuško pogodbo je treba sicer spremeniti, **toda želja britanske vlade je, da ta vodna pot ostane mednarodna.**

«Britanska vlada je podčrtala, da ni sprejemljiv predlog, po katerem bi morali Turčija in Sovjetska zveza skupno organizirati obrambo ožin.» (Odobravanja).

Bevin je dodal: «Britanska vlada misli, da Sovjetska zveza kot celinska velesila ne bi smela imeti naloge za obrambo in nadzorstvo nad ožinami. Tako stališče je izrazila tudi vlada Združenih držav. Sovjetska vlada ga ni mogla sprejeti in nadaljno noto je poslala sovjetska vlada turški vladi, v kateri vztraja na svojem stališču.

«Vsaka nadaljna razprava bi torej morala biti na mednarodni konferenci, ki bi jo sklicali v ta namen. Če bodo sklicali to mednarodno konferenco z udeležbo Združenih držav, Francije, Sovjetske zveze in drugih podpisnikov montreuške konvencije, z izjemo Japonske, se je bomo rade volje udeležili in skusali najti rešitev tega težkega vprašanja.

«Ta rešitev bi morala upoštevati legitimne interese Turčije in Sovjetske zveze, ker hočemo spomniti poslansko zbornico, da smo vezani z zaveznisko pogodbo z obema tema državama. Toda vsaka rešitev mora spoštovati suverenost Turčije in interese drugih zainteresiranih sil, ki ne mejijo na Črno morje.

«Če o tej zadevi ne bodo razpravljali enostransko, marveč na mednarodni podlagi, bodo gotovo našli rešitev. Zadeva je bila mnogo bolj otežkočena zaradi živčne vojne, ki so jo vodili o tej zadevi. Če bo ta vojna prenehala, bo nastalo novo ozračje, ki bo dovolilo, da bodo o zadevi razpravljali na bolj ugodni podlagi.»

Zaveznniška Grčija

Glede britanske politike do Grčije je Bevin dejal: «Grčija je bila podvržena pritisku in propagandnim napadom brez primere. Že prej sem obrazložil, da je imela britanska vlada do zdaj za glavno, da bi razpisali tako volitve kakor plebiščit v zadevi monarhije. Od tega stališča se mi nismo oddaljili. Povsem gotov sem, da odgovarja želji grškega naroda. Zelo obžalujem, da se niso vse stranke udeležile volitev. Ta navada za bojkot volitev ni lepa navada (smeh).

«Podtikanja, da so volitve potekle **pod pritiskom britanskih bajonetov**, ki so imeli namen vsiliti grškemu narodu režim, ki si ga ne želi, ni vredno, da bi ga niti za trenotek vzeli v preučevanje. Grški narod želi živeti v varnosti. Razlog, zaradi katerega bi ga morali zbrati in napraviti za žrtev zunanje propagande, je težko razumljiv.

«Nobena država v zadnjih 30 letih ni trpela bolj kot Grčija. Je država, ki jo je treba popolnoma obnoviti. Britanska vlada nima nobenega drugega namena, kot da se trudi, da postavi Grčijo na noge in da ji dovoli, da si zgradi brez vmešavanja svoje **demokratske ustanove** in to kar je glavno, da ji omogoči tako kratkoročno kot dolgoročno obnovo, ki bi dovolila narodu, da dvigne življenjsko raven, da reorganizira promet in ji dovoli, da prevzame svoje mesto med drugimi državami v svetu. Toda to delo je bilo ovirano zaradi stalne agitacije ne toliko od znotraj s strani grškega naroda kot od zunaj. (Odovravanje opozicije).

«Vsakdo ve, čemu smo bili v Grčiji in ve tudi, da je naša želja, da bi čimprej odšli. Storili smo, kar je bilo v naših močeh za obnovitev Grčije kot države. Nikdar ne bomo mogli pozabiti, da je bila Grčija v srednji, južni in vzhodni Evropi edini zaveznik britanskega Commonwealtha, ko so bili prijateljski odnošaji med drugimi državami in nacistično Nemčijo (odobravanje).

Če bi pomislili, da bi ji samo iz hvaležnosti morali omogočiti, da se vrne k mirnemu razvoju, moramo priznati, da tega nismo storili. Če bi bili to storili, bi v Grčiji bil bolj uravnovešen položaj. Če bi volitve potekle po načrtu in brez državljanske vojne, bi Grčija napravila do danes večji napredek na poti do obnove.

S pomočjo mednarodnih opazovalcev so poizkusili storiti vse, da bi bile volitve čim mirnejše in korektne. Jaz bi želel videti mednarodne opazovalce v vseh balkanskih državah z nič višjim pritiskom kot je bil v Grčiji.»

Pri tem je Bevin spomnil, da je pred vrnitvijo grškega kralja v Grčijo popolnoma pojasnil stališče Velike Britanije. «Izjavil sem — je dejal Bevin — da sem pričakoval, da bo monarhija v Grčiji ravnala na strogo ustavni način.»

«V imenu britanske vlade — je dejal — poudarjam, da ne bomo zapustili Grčije po velikem prijateljstvu, ki je bilo med nami in da bomo vodili politiko, ki bo imela namen Grčiji gospodarsko pomagati. Želel bi videti Grčijo z vlado na obširni podlagi, urejeno v skladu z zakonom in z redom, v katerem bi vlada lahko v kratkem času preklicala zakon o izrednih ukrepih in se nato vrnila v normalno življenje

Tržaško vprašanje

Bevin je nato prešel na vprašanje Trsta. Označil ga je kot najbolj sporno vprašanje na konferenci.» «Nas so obtožili, da hočemo napraviti v Trstu anglosaško vojaško oporišče. Jaz sem ponovno poudaril in pravim to tudi zdaj, da je ta trditev neumnost. Mi nismo obravnavali tega vprašanja s strateškega stališča in nismo nikdar mislili na vojaško oporišče. Zelo bomo veseli dneva, ko bomo lahko umaknili svoje čete. Ne zasledujemo egoističnega narodnega interesa, marveč skrbimo samo za mednarodno trgovino. Želimo na tem področju vzpostaviti mir in varnost ter doseči rešitev, ki bo lahko kos sedanjim težavam in bo lahko premagala tudi preizkušnjo časa.

«Zavedamo se, da je treba upoštevati narodnostno delitev na svobodnem ozemlju in dejstvo, da lahko iz tega sledi tuje vmešavanje. Zaradi tega je treba sprejeti posebne ukrepe za zaščito javnega reda in varnosti ter za zaščito pravic

«Če bo mogoče dati ta jamstva, upamo, da se bosta oba dela prebivalstva, tako slovanski kakor latinski, zavedala skupnega državljanstva ter bosta mogla skupno živeti in delati v lepi harmoniji.

«Izvesti je treba dva bistvena pogoja, da bo svobodno ozemlje lahko uspevalo: (1) zainteresirane države morajo jamčiti svobodo prevozov za blago iz Trsta v države, za katere je Trst naravno pristanišče; (2) mir in stalnost.»

Bevin je dodal, da je po mnenju Velike Britanije potrebna močna in nepristranska vlada pod učinkovitim nadzorstvom Združenih narodov. «Velika Britanija misli, da mora Varnostni svet prevzeti odgovornost za svobodno ozemlje v trenotku, ko stopi pogodba v veljavo. Guverner kot predstavnik Varnostnega sveta pa mora imeti oblast, da bo zajamčil izpolnitev smernic Varnostnega sveta.

V teh okoliščinah smo mi pripravljeni staviti naše čete na razpolago Varnostnemu svetu v prehodni dobi, medtem ko bodo ustvarjali temeljno politično zgradbo v Trstu.

Bevin je dodal, da bo Varnostni svet določil rok, do katerega bo treba umakniti čete. Konferenca ni dosegla sporazuma o klavzulah, ki obravnavajo trajni statut, ali o načinu začasnega režima in ureditve svobodne luke.

Bevin je nato izjavil: «Ne podcenjujem težkoč, ki jih bomo morali premagati pri prihodnjih razpravah, preden bo Svet zunanjih ministrov prišel do končne rešitve. Jugoslovanska vlada je izjavila, da ne bo podpisala pogodbe z Italijo in tudi da ne bo umaknila svojih čet s področja, ki bo po načrtu pripadal svobodnemu tržaškemu mestu, v primeru, da obvelja rešitev, ki temelji na francoski črti.

«Upam — je nadaljeval Bevin — da bo jugoslovanska vlada odstopila od tega ekstremističnega zadržanja. Eden izmed glavnih pogojev za uspeh v svobodnem ozemlju je ta, da tako Jugoslavija kot Italija dokažeta dobro voljo in da sta pripravljeni podrediti njune iredentistične aspiracije splošnemu dobrobitu. Obe državi nosita odgovornost in imata veliko priliko, katere, upam, ne bodo pustile iti mimo.

Glede pogodbe z Italijo je Bevin izjavil, da je vedno bil mišljenja, da je Italija šla predalеč v letu 1919 in da je to povzročilo sedanjo reakcijo. «Moramo preprečiti — je dejal — vsako stvar, ki bi lahko ustvarila iredentistična čustva», in dodal, da želo želi, da ne bi Jugoslavija ponovila napake, ki jo je napravila Italija leta 1919.

Glede pogodb z balkanskimi državami je Bevin dejal, da se je Velika Britanija znašla pred težkočami, da niso vse države sprejele načela enakega ravnanja z vsemi. Podčrtal je važnost svobodne plovbe po Donavi in potrebo, da izvršijo propravljalna dela.

...Zaupam, da bomo v bodočnosti dosegli sporazum...

NEPRIČAKOVAN SOVJETSKI PREDLOG

New York, 23. oktobra

«New York Times» poroča, da je Sovjetska zveza «s povsem nepričakovanim in temeljnim prevratom», predložila znanstvenikom komisije Združenih narodov za atomsko energijo, naj bi nadzorstvo izvajali takoj ob začetku, to je pri neizkopani rudnini. Zahtevala je poleg tega, naj izdelajo svetovno poročilo o leščičih urana. Načrt, ki ga je predložil sovjetski znanstveni svetnik prof. S. Aleksandrov, naj bi pomenil, da je Sovjetska zveza pripravljena razpravljati o vprašanju nadzorstva na konkretnih in praktičnih osnovah.

Donava in Avstrija

Bevin je nato izrazil svoje globoko obžalovanje zaradi dejstva, da niso vključili rešitve avstrijskega vprašanja v program dela in je dejal, da bo se nadalje vztrajal na skorajšnem razpravljanju o pogodbi z Avstrijo. «Brez te pogodbe je celotna balkanska ureditev nepopolna: «Dokler ne bo zaključena pogodba z Avstrijo in ne bodo umaknjene zasedbene sile, bo Sovjetska zveza lahko trdila, da mora obdržati del svojih sil v Romuniji in na Madžarskem vzdolž prometnih poti med Sovjetsko zvezo in Avstrijo. V obširnejšem smislu je osnovno načelo zemljepisja, da je Avstrija na križišču med Vzhodom in Zahodom. Dokler bodo te poti zaprte, Avstrija ne bo mogla izpolnjevati svojih potrebnih funkcij kot dežela srečanja in tržišča za države, ki mejijo nanjo na vseh straneh.

«Odložitev ureditve avstrijskega vprašanja je bila posebno nepravična, ker so Avstrijci dokazali, da so politično zreli tako med volitvami, ki so bile takoj po osvoboditvi Avstrije kot nedavno s pametnim in političnim primernim sporazumom z Italijo glede vprašanja Južne Tirolske.

«Nadalje so Zavezniki vezani z moskovsko izjavo iz leta 1943, da vzpostavijo svobodno in neodvisno Avstrijo. Ta dogovor bo brez pomena, če nas bodo vedno novi izgovori še nadalje ovirali, da zaključimo pogodbo, ki pušča Avstriji svobodo, da vodi svoje zadeve. Gojimo največjo simpatijo do avstrijske vlade zaradi težkoč, ki jih ima kot rezultat velike zahteve po industrijskih napravah in ozemlju na račun reparacij iz vzroka, da gre za nemško imovino v tujini. Ne skušamo izpodbijati, da ima Sovjetska zveza pravico vzeti kot reparacije vse, kar more po pravici imeti za nemško imovino v Vzhodni Avstriji, toda nobene določitve nismo dosegli o tem, kaj je nemška imovina in ne moremo privoliti, da bi ena stranka enostransko odločila in definirala to zadevo po svojih interesih.

V vsem tem težkem položaju je ena stvar popolnoma jasna: da mora Avstrija v najkrajšem času priti do popolne neodvisnosti kot eden izmed Združenih narodov. Znatno smo napredovali k izločitvi učinkov zapor med raznimi področji, posebno med zahodnimi, in zaćasno nimamo namena, da bi storili kakršen koli korak, da bi sledili nasprotnim smernicam. Posebnih težkoč Vzhodne Avstrije ne smemo izločiti kot epidemijo, ki jo je mogoče zdraviti samo z izločitvijo od ostale države.»

(Nadaljevanje na 2. strani)

Nemške delavce selijo na Vzhod

BERLIN, 23. oktobra. — *Sovjetske oblasti so s pomočjo nemške policije na sovjetskem odseku Berlina pobrale na stotine berlinskih tehničnih delavcev z njihovimi družinami. Poročajo, da ti delavci potujejo zdaj proti vzhodu. Ves dan so včeraj krožila poročila o deportacijah in danes je tajnik socialdemokratske stranke v Berlinu na nekem sestanku izjavil, da so Sovjeti pobrali specialiste ter njihove družine s pohištvom vred po njihovih domovih.*

To dejanje je opisal kot kršitev človečanskih in mednarodnih pravic ter je izjavil, da pred vsem svetom pretestira proti tem ukrepom, ki pomenijo udarec po demokraciji.

Na sestanku je naglasil, da se je to zgodilo po zmagi socialdemokratov nad enotno socialistično stranko (ki jo podpirajo Sovjeti) pri berlinskih občinskih volitvah. (Frankfurtska radijska postaja je nocoj poročala, da se nanašajo deportacije na tehnike in delavce v električni industriji v vzhodnem delu Berlina. Poročala je tudi, da so severnoameriške vojaške oblasti potrdile poročilo o deportacijah).

Britanski zastopnik je nocoj izjavil, da so dobili poročila, da so nemški namešćenci mornariškega gradbenega urada (dodeljeni sovjetskemu ljudskemu komisarju) odšli iz Berlina ter prispeli v vzhodni (sovjetski) sektor mesta, od koder jih bodo odpeljali v neznano smer.

Zastopnik je rekel, da uradno niso dobili nikakega poročila, da bi bilo to preseljevanje v zvezi z nedavnimi volitvami in da so izvedeli, da so namešćenci podpisali izjave, da odhajalo prostovoljno.

Čeprav je govornik omenil namešćence mornariškega gradbenega urada, je prispelo več poročil od sorodnikov tehničnih delavcev, da so pobrali tudi specialiste iz večjega števila tovarn po drugih delih sovjetskega področja poleg Berlina.

Poročajo, da je v mestu Dessau okoli 2000 namešćencev prejšnje letalske tovarne «Junkers» dobilo ukaz ob treh zjutraj po krajevnem času, da se morajo pripraviti s svojimi družinami za odhod proti vzhodu in ob pol devetih so jih pobrali ter vse zveze s tovarno v Dessau prekinili.

Nemški viri poročajo, da je dobilo okoli 250 tehnikov in delavcev iz električne tovarne Obersprее na sovjetskem področju v Berlinu, kjer je zaposlenih 2500 delavcev, ukaz, da morajo biti pripravljeni za odhod proti vzhodu in da so iz tovarne pobrali tudi stroje, ko je kordon nemške policije ob treh zjutraj obkolil tovarno.

Poročajo, da so iz dveh električnih podjetij pobrali nad 400 delavcev na sovjetskem odseku Berlina in jih spravili na pripravljen vlak.

LA GUARDIA O DOBAVAH AVSTRIJI

Washington, 23. oktobra

Glavni ravnatelj ustanove UNRRA Fiorello La Guardia je zanikal, da bi z Avstrijo ne ravnali pravično pri razdeljevanju dobav ustanove UNRRA. «Ustanova UNRRA — je dejal — deluje po praktičnem načrtu da nudi najprej najnujnejšo pomoč. Takoj ko bo brodovje, ki stoji v ameriških pristaniščih zaradi stavke delavcev, moglo odpluti, bodo natovorili žito in s tem preprečili pomanjkanje v Avstriji. Menim — je dodal La Guardia — čimprej bodo štiri zasedbene vojske zapustile Avstrijo, tem prej se bo Avstrija postavila na svoje noge.»

GROF KAROLY VELEPOSLANIK V PRAGI

Budimpešta, 23. oktobra

Po nedavni obnovitvi diplomatskih stikov med Madžarsko in Češkoslovaško je madžarska vlada imenovala za veleposlanika v Pragi grofa Mihaela Karolyja. Grof Karoly je zapustil London, kjer je zavzemal mesto predsednika madžarskega odbora, da se vrne v Budimpešto, preden se napoti na novo službeno mesto.

DANES SKUPŠČINA ZDRUŽENIH NARODOV

London, 23. oktobra

Predsednik Truman bo otvoril danes glavno skupščino Združenih narodov v New Yorku s pomembnim govorom, ki bo, kot pravijo, več kot navadni pozdravni nagovor. Pričakujejo, da bo Truman govoril o ameriški zunanji politiki. Byrnes je prispel v New York, kakor tudi general Smuts, ki je izjavil, da so narodi sicer dočakali konec vojne, vendar pa še ne začetka miru. Izrazil je upanje, da bo ta velika skupščina Združenih narodov olajšala splošno napetost a svetu.

Po berlinskih volitvah

Voditelji komunistov poklicani na razgovor - Komentar „Timesa“

BERLIN, 23. oktobra — **Berlinska radijska postaja je objavila sledeče uradne podatke berlinskih občinskih volitev: socialni demokrati 945.407; zveza krščanskih demokratov 431.147; stranka socialistične enotnosti (komunisti) 382.286; liberalni demokrati 181.241. Mestni berlinski svet bo zdaj sestavljen iz proporcionalnega predstavništva. Po neuradnih računih bo sestavljalo svet približno 63 socialdemokratskih članov, 29 krščanskih demokratov, 26 pripadnikov stranke socialistične enotnosti (komunistov) in 12 liberalcev.**

Dr. Kurt Schumacher, predsednik socialdemokratske stranke, namerava odgovoriti Pichnerju, enemu izmed ustanoviteljev stranke socialistične enotnosti, ki je pozval socialne demokrate, naj se združijo z njegovo stranko.

Dr. Wilhem Kuecz, voditelj liberalno-demokratske stranke, ki je na zadnjem mestu v berlinskih volitvah, je naznanil, da se njegova stranka ne bo združila z zvezo krščanskih demokratov, ki je odnesla drugo mesto v volitvah, v prot socialistični blok.

Tri voditelje nemške stranke socialistične enotnosti (komunistov), Wilhelma Piecka, Otta Grotewohla, ki sta tajnika stranke, in Maxa Fechnerja, tajnika osrednjega izvršnega odbora, so poklicali na razgovor z visokimi sovjetskimi funkcionarji v Berlinu, takoj ko so rezultati nedeljskih občinskih volitev v Berlinu odkrili, da je bila stranka socialistične enotnosti (komunistov) poražena. Strankini funkcionarji so označili ta sestanek kot živahen. Sovjeti so se v resnici izjavili presenečeni in nezadovoljni z izidi volitev in so obtožili voditelje stranke, da so jih prevarali glede čustev Berlinčanov in da so uporabljali zmotno volitveno taktiko.

Verjetni kandidati za županskо mesto so socialni demokrati Franz Neumann, ki je predsednik berlinskega odseka, dr. Paul Loebe, bivši predsednik Reichstaga, katerega so 1933 poslali v koncentracijsko taborišče, in dr. Rudolf Wissel, ki je bil minister za delo pred prihodom nacizma na oblast.

Ko je govoril o rezultatih volitev, jih je dr. Werner označil kot pogreb stranke socialistične enotnosti (komunistov) in stare mestne uprave. V berlinskih političnih krogih imajo za verjetno, da bodo socialni demokrati sklenili pogodbo o enotni akciji s krščansko demokratsko stranko, ki je prišla na drugo mesto v nedeljskih volitvah.

TIMESOV KOMENTAR

Po zatrdilu, da so izidi občinskih volitev v Berlinu moralni nauk za vse zasedbene sile, piše «Times»: Volitve, ki so bile v nedeljo v Berlinu, so imele popolnoma krajevni značaj za izbiro novega mestnega sveta in okrajnih svetov za 20 mestnih okrožij. Toda izreden položaj v Berlinu je dal tem volitvam globlji pomen. Štiri stranke so stopile v boj.

Toda te volitve so dejansko predstavljale plebiscit za ali proti komunistični stranki in zavzetje stališča za ali proti Sovjetski zvezi. Enotna socialistična stranka v resnici ni prav nič drugega kot komunistična stranka pod drugim imenom. Ustanovili so jo v preteklem aprilu v Berlinu in na sovjetskem zasedbenem področju Nemčije s spojitvijo komunistične in socialdemokratske stranke, ki sta bili poprej neodvisni.

Dolgotrajna propagandistična kampanja, za katero so komunisti poklicali v pomoč silo in pri kateri sovjetske zasedbene oblasti niso bile nezainteresirane, je bila kronana z uspehom, s tem da so pridobili z metodami, o katerih bi se dalo razpravljati, nasprotujoče socialdemokrate k sprejemu spojitve.

Na sovjetskem področju so socialiste popolnoma vključili v enotno stranko. V Berlinu jih je le malo ušlo isti usodi, toda preostanku, ki je preklical sklep izvršnega odbora stranke, ki je sprejel to spojitev, je uspelo dobiti s pomočjo Britancev in Američanov priznanje štirih velesil, da so stranka, kateri je pravno dovoljeno delovati v Berlinu. Preostali del je tedaj ustanovil neodvisno socialdemokratsko stranko, ki si je priborila pri nedeljskih volitvah skoraj polovico glasov.

Kljub temu, da je verjetno imela prednost v propagandi in organizaciji, kljub dejstvu, da so ji manj spoštovanja vredni vzroki kot pa iskreni dogovor preskrbeli številne glasove, je enotno socialistično stranko (komuniste) podprla samo petina Berlinčanov. Na britanskem in ameriškem področju Berlina, kjer so oddali več kot polovico vseh volivnih obrazcev, pa je enotna socialistična stranka dobila komaj nekaj več kot desetino glasov.

Štiri petine Berlinčanov so zavrnile komunizem in iz istega vzroka, ki ga je treba poudariti, so zavrnile tudi Sovjetsko zvezo.

To je odočilen rezultat, ki dela zmedo in moti tako Sovjetsko zvezo, kakor tudi Veliko Britanijo, Združene države in Francijo, kakor tudi njihove soudeležence pri mešani upravi Berlina.

Za harmonijo v odnošajih med zavezniki pri nadzorstvu Berlina je morda škodljivo, da so dali nemškim volivcem priliko za tako točno opredeljenje. Iz tega naj bi črpale moralni nauk vse zasedbene sile. Veliki Britanij in Ameriki nauk kaže, da nemški socialdemokrati ne bodo podlegli morda vedno brez borbe pred grožnjami, kot so pred grožnjami nemških nacionalistov in Hitlerja v letih 1932 in 1933.

Za Sovjete je nauk še bolj preprost, čeprav bi bilo prezgodaj izraziti prepričanje, da bodo računali s tem naukom. Komunisti se ne uklonijo sodbi večine in ne sprejmejo zlepa «ne» kot odgovor. Sovjetska zveza se ne pusti vplivati od števila glasov. Volitve, ki so bile preteklo leto na Madžarskem in v Avstriji, so predstavljale odločno zavrnitev komunizma, prav tako kot volitve v Berlinu, toda njihov učinek je bil zaostritev še poprej nezmerne sovjetske politike v teh dveh državah.

IZJAVA GENERALA MCNARNEYA

Vrhovni poveljnik ameriških sil v Evropi, general Joseph McNarney, je na tiskovni konferenci v Berlinu izjavil, ko je komentiral izide berlinskih volitev:

«Izide imam za izraz nezadovoljstva berlinskega prebivalstva do uprave mesta, kjer gospodarijo komunisti. Enotna socialistična stranka, ki je navdahnjena in podprta od komunistov, ima veliko premoč, ker ima stvarne pomožne vire in je narod glasoval na način, da njegovo glasovanje predstavlja protest proti prisilnemu združenju socialdemokratske stranke s komunistično.»

KARDELJEV DEMANTI

Beograd, 23. oktobra

Podpredsednik jugoslovanske vlade Edvard Kardelj je na vobvnem zborovanju v Mariboru zanikal vesti, da bi bilo v Jugoslaviji preganjanje vere. V izjavi o razpravi in sodbi proti nadškofu Stepincu je izjavil: «Tisti, ki nadškofa Stepinca še vedno branijo z Vatikanom na čelu, delajo to samo zato, da bi dokazali lahkovernemu Ljudstvu drugih držav, da med jugoslovanskimi oblastmi in katoliško vero ni sprave.

«Naše ljudstvo ve, da nihče ne ovira njegovih verskih dolžnosti. Tisti, ki bi radi ovirali tok zgodovine, hočejo dokazati, da sta cerkev in katoliška vera v Jugoslaviji preganjani ter da bi se morali zaradi tega katoliški delavski razredi dvigniti proti sedanjim ljudskim oblastem in Jugoslavijo izročiti v roke starim izkoriščevalcem. V svoji jezi gredo sovražniki včasi tako daleč, da zagrešijo neumnosti. Ali nismo morda slišali, da je Vatikan izobčil iz cerkve Stepinčeve sodnike? Vprašam vas: ali je Vatikan kdaj izobčil iz cerkve enega samega agenta Gestapa, ki se je omadeževal z zločini na naših slovenskih tleh? Ali je Vatikan kdaj izobčil iz cerkve enega samega izmed neštevilnih Hitlerjevih krvnikov, ki so pobijali in preganjali katoličane po vseh evropskih državah in streljali ljudske duhovnike? Jaz no poznam niti enega takega primera. V resnici ni nobenega takega primera.»

VESTI V 1 STAVKU

— Voditelj grške napredne stranke Emanuel Tsouderos je obtožil Tsaldarisovo vlado, da «oborožuje državljane proti sodržavljanom»; zahteval je nove volitve in se izrekel za politiko notranjega pomirjenja.

— V Brightonu se je začel letni kongres angleških sindikatov (Trade Unions).

— Socialdemokratska stranka na Bavarskem je znova izvolila za svojega predsednika dr. Wilhelma Hoegnerja.

— Na prelazu Khyber blizu afganistanske meje v Indiji so muslimanski domačini s kamenjem in streli napadli avtomobile, v katerih so bili predsednik začasne indijske vlade Nehru in spremstvo: dva novinarja sta bila lažje ranjena.

— Sayed Abd el Rahman paša el Mahdi, eden izmed dveh verskih voditeljev Sudana, je poslal Bevinu pismo, v katerem zahteva nezavisnost za svojo deželo.

Iz Bevinovega govora

Urejevanje Nemčije

Bevin se je nato bavil z Nemčijo in rekel, da predstavlja sporazum o nemškem vprašanju izstočasno preizkusni kamen, za odnošaje med 4 velesilami in priliko, da najdejo način za trajen mir in varnost v svetu. Dejal je, da ostane angleška vlada trdno pri mnenju, da je pri preučevanju možnih naporov za dosego miru v Evropi možnost za dosego največje stanovitnosti s pomočjo skupnih naporov 4 velesil in s sodelovanjem njihovih manjših zaveznikov (odobravanje).

Bevin je nato dejal, da je britanska vlada skoraj popolnoma sporazumna s tem, kar je ameriški zunanji minister James Byrnes dejal v Stuttgartu. Nikoli ne bo dovolj ponovljeno, da je nadaljevanje zanimanja Amerike za Evropo življenjske važnosti za evropski mir in posebno za bodočnost Namčije. To je predvsem ena izmed najlepčih strani povojnega položaja in eden izmed največjih vzrokov upanja, da bo mogoče tokrat doseči boljšo ureditev, kot pa po prvi svetovni vojni.

Bevin je ponovil, kako naklonjeno je Velika Britanija sprejela predloge za osnutek mirovne pogodbe o razorožitvi Nemčije, ki jih je stavil Byrnes preteklega julija.

«Enako smo ugodno sprejeli Stalinovo izjavo. V zadoščenje nam je njegovo kategorično zanikanje, da bi Sovjetska zveza hotela uporabiti Nemčijo proti Zahodu. Mi lahko samo upamo, da bodo njegove besede olajšale sodelovanje med vsemi zavezniki v Nemčiji ter rešitev drugih vprašanj. Slišali smo Byrnesov govor o sodelovanju Amerike, izjavo maršala Stalina, mojo nedavno izjavo o želji Velike Britanije za sodelovanje štirih velesil ter znano voljo Francije, da sodeluje pri vzpostavitvi varnosti v Evropi. Če bomo to željo po sodelovanju praktično izvedli na zasedanjih konference in jo uresničili pri bodoči sistematizaciji Evrope, bo ta kontinent imel pred seboj lepše izglede kakor že dolgo ne v zgodovini.»

Bevin je nato omenil nekatera splošna načela, ki jih bodo po upanju britanske vlade sprejeli glede Nemčije. Izrazil je upanje, da bo parlament odobril ta načela in da se bo moglo britansko odposlanstvo udeležiti konference v New Yorku z zavestjo, da njegove ideje uživajo podporo javnega mnenja v parlamentu in v državi. Bevin je izjavil o teh načelih: «Mi želimo izvedbo sledečega:

1) politični položaj, ki bo jamčil svetu, da se ne bo vrnila nemška diktatura in njena politika napadalnosti;

2) gospodarski položaj, ki bo omogočil Nemcem in svetu uživanje nemške industrijske proizvodnje in nemških zalog;

3) nemško ustavo, ki bo sprejemljiva za nemški narod in bo tako imela izglede za večjo stalnost.

O poljskih mejah

Glede poljskih meja ne bom zakrivil..., da smo v Potsdamu samo z največjim odporom pristali na velikanske izpremembe, katere so zahtevali naši sovjetski zavezniki.

Neizgibno je bilo, da je tako obsežno izseljevanje ljudstva povzročilo v Nemčiji najglobljí odziv in zaenkrat, še ne moremo videti vseh posledic te politike, za katero smo se takrat odločili.

Potem ko je kratko pojasnil, kaj mora storiti začasna poljska vlada glede svobodnih in neodviranih volitev, je Bevin dejal:

«Ne vidim nobenega razloga, zakaj bi morali dokončno odobriti odstop teh velikih ozemelj Poljski, ne da bi imeli zagotovilo, da bodo te obljube do kraja izpolnjene. Želimo tudi, da nam dajo zagotovilo, da so Poljaki v resnici zmožni delati na razvoju tega ozemlja, tako da to ozemlje ne bo postalo puščava, to ozemlje od katerega bi bili Nemci odgnani, Poljaki pa morda ne bi bili zmožni, da ga naselijo.

Bevin je nadaljeval: «Skrajno neprijetno je, če človek vidi, da zmagovalni narod dvori premaganemu sovražniku iz ideoloških razlogov.»

Britanija je velesila

Bevin je v zaključku dodal, da britanska vloga ni vloga posredovalca, kakor so nekateri krogi predložili. Britanija mora po svoje prispevati k svetovnemu miru, Združene države in Sovjetska zveza imata pa spet svoj prispevek k svetovnemu miru.

«Mi svoje predloge polagamo na mizo in zahtevamo, da se o njih razpravlja. Mi se ne družimo z nobenim od te ali one strani. Ne ustvarjamo miru na taki podlagi.

«Če torej nekaj predlagamo, ni primerno in niti lepo trditi, da mi napadamo tega ali onega od naših zaveznikov.

«Ne moremo delati za svetovni mir, dokler nismo razčistili naših nazorov v razpravljanju in dokler ne vidimo, kakšni so uspehi.

«To bi se moralo vedno storiti brez predsodkov in brez podtikanja drugih nagibov in dokler ne bomo dosegli takega postopka pri svetu zunanjih ministrov in pri Združenih narodih, ne bomo nikoli mogli doseči splošnega razumevanja, ki je bistveno za izgraditev svetovnega miru. Jaz bom po tem načelu še nadalje ravnal.

«Narodi sveta žele predvsem da se jim dovoli, da gredo na delo obnove, ki je povsod tako zelo potrebna po razdejanjih te vojne.

«Prosim zbornico, da upošteva razmere, v katerih delajo tisti, ki ustvarjajo mir. Nad njimi visijo strahovite iznajdbe znanosti, atomske sile, bakteriološke vojne, letečih bomb in vseh drugih satanskih izumov za uničevanje človeškega življenja. S tem pa je združeno tudi sumničenje in strah, ki polni konferenčno sobo.

Bevinov govor je trajal 1 uro in 50 minut.

Kardinal Hlond o poljskih volitvah

Zaskrbljenost v Londonu

VARŠAVA, 23. oktobra. — *Varšavski dopisnik lista «Manchester Guardian» poroča: Vrhovni predstavnik katoliške cerkve na Poljskem kardinal August Hlond se je pridružil volivni borbi na Poljskem s pastirskim pismom, ki so ga prebrali na vseh prižnicah po državi. Kardinal pravi v pastirskem pismu, da volitve niso le državljanska dolžnost, marveč tudi dolžnost katoličanov, da branijo v njih svojo vero. Kardinal v pastirskem pismu prepoveduje vernikom, da bi glasovali za «osebe ali programe, ki nasprotujejo katoliškemu nauku in morali».*

Ne da bi imenoma navedlo kako stranko kot n. pr. komunistično ali socialistično, parstirsko pismo svari katoličane, da ne smejo biti člani «nikake organizacije ali stranke, katere načela nasprotujejo krščanskim naukom ali katerih dejanja dejansko rušijo krščansko etiko».

V sedem strani obsegajočem pastirskem pismu kardinal naglaša, da «le kristjani in ljudje, ki so pripravljeni braniti Cerkev in državo zaslužijo, da jim volivci zaupajo ter glasujejo zanje» ter dodaja, «naj bodo izvoljeni le krščanski ljudje, da bodo nosilci oblasti». Nekateri tolmačijo, da imajo zadnje besede protizidovski značaj. Kardinal Hlond priznava važnost političnih, socialnih in gospodarskih sprememb, izjavlja pa, da se morajo ravnati po božjem in cerkvenem nauku.

Nedeljska kardinalova navodila je slišalo na milijone vernikov. Ta navodila so povzročila precejšnjo razgibanost in so prišla tako zgoraj, da je mogoče iz njih sklepati, da se je Cerkev odločila, da bo igrala pomembno vlogo v volivni borbi in da bo verjetno podprla Mikolajczyka proti komunistom in socialistom. Izključena tudi ni možnost, da bi katoličani postavili svoje kandidatne liste.

Diplomatski dopisnik «London Press Service» poroča, da imajo v Londonu resne pomisleke glede aretacije članov poljsko kmetske stranke; aretacije naj bi bile tako številne, da je videti organiziran namen za omejitev delovanja te stranke. V Londonu menijo, da bodo te aretacije, ki so jih izvršili v takem obsegu, vplivale na svobodo volitev na Poljskem, pri katerih je poljska vlada obvezana tako zaradi obvez, ki jih je sprejela, ko je britanska vlada priznala začasno vlado, kot z zagotovili, ki jih je predsednik Bierut dal Bevinu v Potsdamu.

BRITANSKI LADJI NALETELI NA MINO

S krova Britanske križarke «Mauritius», 23. oktobra

Včeraj je v prelivu med Krfom in Albanijo britanski rušilec «Saumarez» naletel na mino, medtem ko se je z bojnimi ladjami «Mauritius», «Leander» in «Volage» oddaljeval s Krfa. «Saumarez» ima 1650 ton in je vodilna ladja v skupini rušilcev, ter so jo zgradili v novembru 1942 leta.

Reuter je izvedel potem v Londonu od britanske admiralitete, da je tudi «Volage» naletela na mino ter da je poškodovan njen prednji del. Izjavili so, da sta obe ladji na površini in da «Volage» vleče «Saumarez» v pristanišče. Podrobnosti o škodi, ki jo je utrpel «Saumarez», niti seznama človeških izgub na obeh ladjah, niso objavili.

Reuterjev dopisnik na krovu križarke «Mauritius» je sporočil, da je bila «Saumarez» druga od ladij, ki so plule skozi preliv. «Leander» in «Volage» imata vsaka 1710 ton

ZANIMIVOSTI

Radijske oddaje Združenih narodov

Pomožni tajnik za javne zadeve William Benton je izjavil, da bo vlada Združenih držav dala na razpolago kratkovalovne oddajne naprave za oddaje Združenih narodov med zasedanjem glavne skupščine v New Yorku.

Benton je dejal: «Oddelek za mednarodne radijske oddaje pri zunanjem ministrstvu z veseljem sodeluje z Združenimi narodi, da prispeva, da bodo popolna poročila o odločitvah kar najbolj razširjena po vsem svetu. Vse to je v skladu z najavljenim zadržanjem ministrstva, da primerno in brez omejitev podpre oddajanje poročil svetovnega značaja, kar imajo za enega izmed glavnih faktorjev za dosego trajnega miru. Prav tako upam, da bo to moglo odkriti potrebo Združenih narodov, da ustanove čimprej mogoče svoje radijsko omrežje, kot sta priporočila komisija Združenih držav pri ustanovi UNESCO in general Sarnoff, predstavnik «Radio Corporation of America».

Benton je sporočil, da je urad za mednarodna obvestila in kulturni odnošaje pri zunajem ministrstvu odtegnil normalni uporabi 11 zelo močnih oddajnih postaj, ki jih bodo uporabljali za oddajanje poteka zasedanj glavne skupščine za Evropo, Južno Ameriko in Daljni Vzhod. Prva oddaja bo prenašala uvodno zasedanje.

To bo prva radijska oddaja v imenu Združenih narodov in prva, ki jo bo izvedlo osebje Združenih narodov. Doslej je «Glas Amerike» oddajal vse javne seje Varnostnega sveta Združenih narodov. Oddajali bodo v angleščini in francoščini.

Te jutranje in večerne programe bodo oddajale za Evropo 4 oddajne postaje na vzhodni obali Združenih držav. Poleg tega bodo Združeni narodi oddajali še v treh uradnih jezikih — ruščini, — kitajščini in španščini. Pet postaj organizacije «C.I.C.» bo oddajalo španske programe za južno Ameriko vsak dan od 2.15 do 3.15 (po Greenwichu), programe v kitajščini bodo oddajali na treh drugih postajah ob 7.45 do 8.45 (po Greenwichu). Iz tehničnih razlogov bosta oddaje v ruščini oddajali dve kanalski radijski postaji, ki ju je dala na razpolago «Canadian Broadcasting Company».

Oddelki za nadzorstvo britanskih mej so deloma zajeli ali razbili tolpo tiholapcev, ki je delovala na nizozemski, belgijski, danski in nemški meji. Tihotapsko tolpo so sestavljali možki in ženske raznih evropskih narodnosti, vodil pa jo je Nizozemec. Preko meja so prevažali blago za črno borzo, katerega vrednost gre v sto tisoče funtov šterlingov. Neki obmejni uradnik je izjavil, da so v preteklem mesecu izvedli okrog 1000 zadevnih aretacij.

* * *

Na britanskem zasedbenem področju Nemčije so obesili bivšega zdravnika koncentracijskega taborišča v Natzweilerju Wernerja, ki je priznal, da je dal smrtonosne injekcije štirim britanskim ženam. Skupno z njim so usmrtili 11 drugih vojnih zločincev naméščencev istega taborišča.

* * *

Strokovnjaki so dokazali, da je radar velikega pomena za pomorske bitke, ker zasledi sovražne ladje na daljavo 48 km. Radar omogoča tudi uspešno kontroliranje osredotočenega topniškega ognja. Po novih dognanjih so načrti za pomorske bitke iz leta 1939 zaradi iznajdbe in izpopolnitve radarja danes že zastareli.

* * *

Francoska policija nadaljuje s «kampanjo» proti črni borzi. Ponovno so aretirali večje število oseb zaradi nedovoljenega prekupčevanja z vinom, tekstilnimi proizvodi, moko in suhi sočivjem. Med aretiranci so tudi uradniki prehranjevalnega ministrstva.

* * *

Poljsko sodišče v Vratislavi je obsodilo na smrt dva agenta nemške tajne organizacije «Edelweiss». Oba Nemca so aretirali, ko sta skušala priti na Poljsko iz Spodnje Slezije.

* * *

Družba «Great Wester Railway» je naročila pri britanski družbi «Brown Boveryj» lokomotivo na plinsko turbino, ki bo prva te vrste. Razvijala bo lahko hitrost 144 km (90 milj na uro) in bo imela 2.500 KS. Lokomotivo bodo uporabljali pri bozovlakih.

* * *

Češkoslovaška vlada je povabila skupino britanskih vojakov, naj prebijejo 15 dni brezplačnih počitnic v Češkoslovaški. Britansko vrhovno poveljstvo je vabilo sprejelo. Podobna vabila bodo poslali tudi vojakom ostalih zavezniških vojsk.

* * *

Poveljnik oddelka za vrnitev umetniških del pri ameriški vojaški upravi v Nemčiji je izjavil, da so doslej vrnili prizadetim državam že čez 40.000 umetniških del, ki so jih zaplenili nacisti med vojaško zasedbo. Fraciji so vrnili 28.900, Avstriji 1.630, Belgiji in Češkoslovaški po 400, Nizozemski 4.700, Poljski 1.700 in Sovjetski zvezi 2.300 umetniških del.

Zadnji vijaki

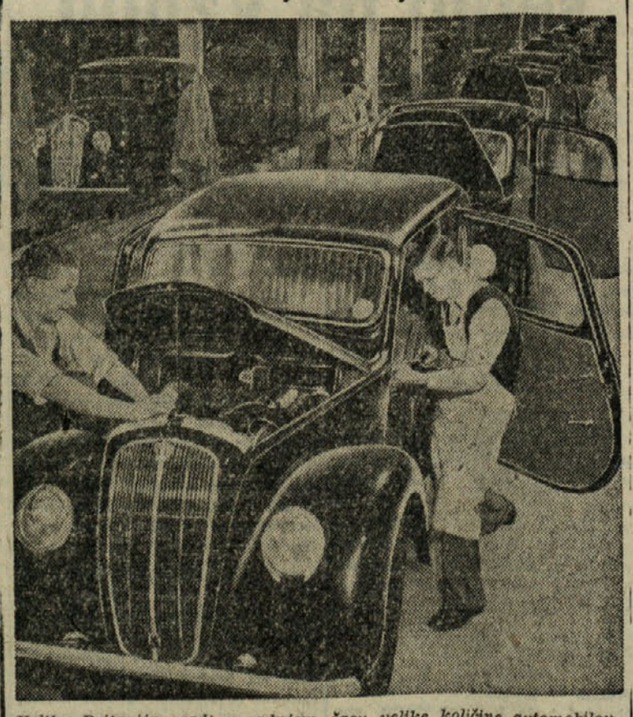

Velika Britanija gradi v zadnjem času velike količine avtomobilov, ki gredo v glavnem vsi v tujino. Na sliki skoraj popolnoma izdelana vozila na tekočem traku, ki dobivajo zadnje potrebne vijake. Še nekaj pregledov in vozila bodo vkrcali za države, ki so jih naročile.

«Ognjeni krst»

Lepa knjižica krasi police zavezniške čitalnice. Platnice so rdeče, črne in bele pa so fotografije, ki jo krase. Toda tudi iz te beline in črnine se dvigujejo visoko v nebo švigajoči in objemajoči razbeljeni ognjeni jeziki in plameni v obliki parabol in arabesk.

London, Liverpool in Coventry gore.

Že samo ime tega dela — «Ognjeni krst» — pove, da je to dokument o trdi preizkušnji Londončanov in Angležev od septembra 1940 in vse naslednje leto, pod neprestanim bičanjem sovražnih letal. To je zgodovinski dokument brez besedičenja, ki je prikazan v živi in dojemljivi obliki. To je opis velikih in malih dogodkov, kakor tudi delo o protiletalski organizaciji. Istočasno pa vsebuje jasne statistične tabele, pri katerih se moramo z zanimanjem ustaviti.

Prikaz, kronološki in sistematični, se začenja z grozečo objavo «Deutsche Nachrichten Büroja» o bodoči letalski ofenzivi, nadaljuje se s prikazom borbe s plameni, mestnega življenja in njegovih prebivalcev, z nadaljevanjem vojnega napora pod točo sovražnih bomb in prikazuje čudeže protiletalske obrambe, civilne obrambe in vsega prebivalstva.

Toda največja vrednost knjige, ki jo je izdalo britansko ministrstvo za informacije, pa obstoja gotovo v vrsti 150 fotografij, ki so pravo umetniško delo in korak za korakom spremljajo pripovedovanje.

Knjiga je naprodaj v zavezniški čitalnici v ulici Trento št. 2; cena izvodu 20 lir.

IZ JUGOSLAVIJE

V prvi številki nekega časopisa je maršal Tito objavil dolg članek, v katerem potrjuje «sovraštvo proti fašističnim zasedbenim silam in tradicionalno ljudbezen za svobodo in neodvisnost ter globoko vero v nepremagljivost Sovjetske zveze». Maršal Tito hvali lojalnost jugoslovanske komunistične stranke in razpravlja o novem socialnem in gospodarskem redu, ki je rezultat revolucije in bojev preteklih let.

Ljudske oblasti so dovolile kredit za izpolnitev italijanske srednje šole v Zadru. Na ta način bodo lahko imeli Italijani v mestu svojo šolo.

Strojna tovarna v Rakovici blizu Beograda je izgotovila prvi avtomobil, ki so ga zgradili v Jugoslaviji. Gre za hiter tritonski tovorni avtomobil. Ta pomemben napredek predstavlja temeljni komen avtomobilske industrije v Jugoslaviji.

Predsednik narodne skupščine dr. Ivan Ribar je odlikoval znanega jugoslovanskega violinista Zlatka Balokoviča z redom «Bratstva in enotnosti» I. stopnje. Umetnik je te dni obiskal razne otroške domove in zavetišča v Jugoslaviji. V tovarni motorjev v Rakovici pri Beogradu je pred delavstvom odigral koncert, ki je dosegel velik uspeh. Delavci in nameščenci so violinistu in njegovi soprogi priredili zelo prisrčen sprejem. Balokovič si je po koncertu ogledal tovarniške naprave.

«Tass» poroča, da so člani pripravljalnega odbora za sklicanje vseslovanskega kongresa sprejeli v Beogradu zastopnike jugoslovanskega tiska in časnikarje slovanskih držav, s katerimi so razpravljali o prihodnjem kongresu. Pripravljalni odbor je določil, da bo kongres v Beogradu 8. decembra tega leta. Milovan Djilas bo imel poročilo o prvem vprašanju, ki je na dnevnem redu, to je o temi: «Slovanski narodi v boju za mir in demokracijo». Član sovjetske znanstvene akademije Grekov, bo glavni poročevalec o drugi temi: «Prispevek slovanskih narodov k svetovni kulturi.» Ostala poročila o isti temi bodo podali za Poljsko akademik Mihalovicz, za Češkoslovaško akademik Needly, za Bolgarijo akademik Teodor Pavlov in za Jugoslavijo akademik Stevan Jakovljević. Glavno poročilo o organizacijskih vprašanjih bo podal predsednik vseslovanskega odbora general Gudorov. Na kongres bodo povabili tudi zastopnike slovanskih organizacij v Kanadi, Združenih državah, Južni Ameriki, Franciji in ostalih državah.

Na Cetinje so prispeli umetniki moskovskega državnega gledališča «Leninski Komsomol.» Goste je pozdravila velika množica meščanov z ljudskimi oblastmi na čelu. Moskovska gledališka skupina je uprizorila Simonovo dramo «Tako bo», drugi dan pa je odpotovala v Dubrovnik.

IZ SLOVENIJE

Divizijsko vojaško sodišče v Ljubljani je obsodilo Nikolaja Javornika, 20 letnega mesarskega pomočnika v Domobranske ceste št. 7 na odvzem svobode s prisilnim delom za dobo osmih let, na prepoved izvrševanje vožnje z vsemi motornimi vozili za trajno in plačanje poškodovancem odškodnino in pogrebne stroške, ker je bil spoznan za krivega, da je 30. junija 1946 ob 23.10 uri v Ljubljani na Celovški cesti z avtomobilom znamke «Fiat» s prekoračeno brzino 40 km na uro, ne da bi avto imel predpisano razsveljen, zavozil v kolono vojakov. S tem je povzročil, da je bil en vojak smrtno ranjen, osem pa je bilo lažje poškodovanih. Armijsko vojaško sodišče je sodbo potrdilo, z dodatkom, da mora Javornik plačati se 20.000 din denarne kazni, prepoved izvrševanja vožnje pa je znižalo na pet let. Zasebnega udeleženca, ki je zahteval odškodnino za smrtno poškodovane, je zavrnilo na civilno pravdo.

Člani sovjetskega državnega gledališča «Leninski komsomol» so na svoji turneji po Jugoslaviji obiskali tudi Jesenice, kjer so uprizorili enodejanko «Dvojčka». Prestavnik KIDa je podarili umetnikom bakreno plaketo, ki predstavlja partizana s puško in naboji na ramenih. Gostje so nato obiskali Bled, kjer so jih sprejeli predstavniki ljudske oblasti. Po banketu so si ogledali Prešernovo rojstno hišo v Vrbi, nato pa zapore v Begunjah.

Ljubljanska drama je otvorila sezono z uprizoritvijo Kreftove «Velike Puntarije», dramske kronike iz leta 1537 v petih dejanjih. Delo je zrežiral inž. arh. Bojan Stupica.

TRST

Poroka podpolkovnika Smutsa

Danes ob 10. uri se je v stolnici Sv. Justa poročil podpolkovnik John Christopher Smuts z gdč. Pierino Santijevo iz Trsta.

Podpolkovnik Smuts, ki je mali bratranec feldmaršala Smutsa, je malo pred vojno stopil v britansko armado kot navaden vojak. Od oktobra leta 1943 do avgusta lanskega leta je bil operativni častnik pri britanski 8. armadi v Italiji. Nato je bil dodeljen zavezniški vojaški upravi v Julijski krajini kot okrožni komisar v Trstu in Gorici in je bil na tem mestu do avgusta letošnjega leta.

TEMELJNI KAMEN ZA OTROŠKO BOLNIŠNICO

Višji častnik za civilne zadeve polkovnik Bovman je v spremstvu častnikov Zavezniške vojaške uprave včeraj dopoldne prisostvoval v otroški bolnišnici Burlo Garofolo in Manussi svečanosti polaganja temeljnega kamna novega dela poslopja, ki ga bodo prizidali bolnišnici.

Načrt, ki ga je odobrila Zavezniška vojaška uprava že preteklega junija, predvideva stroške v znesku 137 milijonov lir.

Pri svečanosti se je predsednik ustanove toplo zahvalil Zavezniški vojaški upravi za velikodušno pomoč, ki jo je nudila, ko je stavila na razpolago potrebna denarna sredstva.

Predsednikova žena baronica Economo, je nato vzidala v vežo bolnišnice pergament, ki spominja na dogodek in je imela nato kratek govor. Škof mons. Santin je posvetil kamen, ki bo prvi nove zgradbe; nato je imel govor.

PREHRANA

RAZDELJEVANJE MLEKA ŠVICARSKEGA RDEČEGA KRIŽA

Stiriletni otroci, ki so imeli pred tremi tedni pravico do prve škatle kondenziranega mleka, ki ga je dal na razpolago švicarski Rdeči križ, vendar njih redniki iz kakršnega koli vzroka mleka niso mogli dvigniti, lahko dvignejo drugo škatlo v četrtek 24. oktobra med 16. in 19. uro na običajnem razdeljevalnem mestu.

Začetek pouka na nižji srednji šoli

Učenci in učenke slovenske nižje srednje šole v Gorici naj se zberejo 26. oktobra t. l. ob 8,45 v šolskih prostorih v ulici Randaccio št. 22, od koder bodo šli v spremstvu svojih profesorjev k začetni šolski službi božji v stolno cerkev Sv. Hilarija. Natančnejša navodila bodo dobili v šoli pred odhodom v cerkev. Ravnateljstvo vljudno vabi tudi starše otrok, naj se udeležijo cerkvenega opravila.

Davek na kavo, kakao in čokolado

Z veljavnostjo od 21. oktobra 1946 je povišan trošarinski dovek na kavo na 25.000 lir za stot naravne kave in na 34.500 lir za praženo kavo. V korist države je uveden trošarinski davek na naravni ali kakor koli predelani kakao, na kakaove luske in lističe in na kakaovo maslo v višini 20.000 lir za stot (davek se ne spremeni glede uvedbe novega kot je izjemno določeno pod št. 50 o obdavčenem blagu).

Trošarina na kakao se razteza tudi na izdelke, ki ga vsebujejo.

Nova določila se nanašajo tudi na blago, za katerega je 21. oktobra 1946 že bil končnoveljavno določen uvoz in tudi če je že bilo ocarinjeno, a ga še niso odpeljali iz skladišč in carinskih pasov.

Ukrep obvezuje vsakega, ki je hranil ob 24. uri 19. oktobra 1946 več kot 25 kg kave, več kot 10 kg kakaa, lističev luskin ali masla istega, več kot 20 kg čokolade, da prijavi blago carinskim postajam, tehničnim davčnim uradom za proizvodnjo, uradom davčne policije ali civilne policije Julijske krajine do 26. oktobra 1946.

Zaloge so podvržene plačilu trošarinskega davka za vso količino. Izterjanje bodo oskrbeli carinski uradi, tako kot je določeno s členom 93. carinskega pravilnika.

Opustitev prijave ali netočna prijava je kazniva z denarno kaznijo, ki znaša desetkratno tretjino trošarinskega davka na neprijavljene količine.

Strela na stražnika PRI BARKOVLJANSKEM MOSTU

Policija poroča, da so včeraj zjutraj neznanci iz griča nad barkovljanskim mostom izstrelili dva strela na dva agenta civilne policije, ki sta imela službo v bližini mostu. Agenta sta ostala neposkodovana.

Napadalcem je uspelo pobegniti.

Najdba 18 ročnih bomb

Pod kupom ruševin v bivši karabinjerski vojašnici v ulici Besenghi so delavci, ki so zaposleni pri delih gradbenega podjetja Marsi, našli včeraj 18 ročnih bomb vrste «Breda».

Čistilci, katere so obvestili o najdbi, so bombe odnesli na sedež v ulico Giacinto Gallina.

SPORT

POKAL SOVJETSKE ZVEZE DOBILO MOŠTVO «SPARTAKA»

Moskva, 23. oktobra

V Sovjetski zvezi so zaključili nogometno tekmovanje za pokal Sovjetske zveze. Srečali sta se moštvi «Spartaka» iz Moskve in «Dynama» iz Tiflisa. Na tekmi, kateri je prisostvovalo 80.000 gledalcev, je zmagalo moštvo «Spartaka» z rezultatom 3:2, ter si je s tem pridobilo pokal Sovjetske zveze za leto 1946.

GORICA

Prepoved električnega ogrevanja

Goriška občinska podjetja sporočajo:

«V preteklih dneh je bilo opaziti velik povišek v uporabi električnega toka, kar je brez dvoma pripisati uporabi električnih peči, tako v zasebnih stanovanjih kot v javnih uradnih in trgovinah.

«Da bi preprečili čezmerno uporabo električnega toka, je mestna električna centrala namestila v transformatorjih posebne naprave; te bodo pri čezmerni uporabi toka lahko povzročile prekinitev toka za več ur.

PADEC Z BALKONA

V ponedeljek proti 21. uri je v Kambreški pri Kanalu z nekega lesenega balkona padla 4 metre v globino neka ženska.

Na njen krik so pritekli domači, ki so nesrečni 34 letni Olgi Laščakovi nudili prvo pomoč. Laščakova je pri padcu dobila poškodbe na levi rami in po glavi.

LETALSKA PRIREDITEV

Šestdeset letal «Mustang» in «Spitfire» ter četa pehote bo sodelovalo pri letalski paradi, ki bo v torek ob 14.25 uri na področju 88. pehotne divizije pri Zagradu. Na prireditvi bodo pokazali zračno podporo kopnim silam, ki so jo nudila letala v zadnjih obdobjih vojne. Pričakujejo, da se bosta udeležila manifestacije tudi poveljnik osrednjih sredozemskih sil general sir John Harding in poveljnik 88. pehotne divizije general Bryant E. Mocre.

Letala bodo pokazala bombardiranje v nizkem letu in napade z raketami. Kot gledalci se bo udeležilo manifestacije okrog 700 mož 1. oklopne divizije ter moštvo 88. divizije in pomorske edinice na področju.

Dr. Tullio Barnaba

specialist za splošno kirurgijo, je odprl ordinacijo v ulici Diaz st. 5

GORICA.

Sprejema od 10.-12. in od 16.-17. ure Telefon: ordinacija 37; stanov. 875

RADIO TRST I
263,2 m - 1140 kc

SLOVENSKI SPORED

Sreda, 23. oktobra

18.45 ženska ura; 19.15 predavanje o kavi; 19.30 oddaja odreda jugosl. vojske; 20 napoved časa - vesti; 23.15 zadnje vesti.

Četrtek, 24. oktobra

8 slov. vesti, koledar; 8.20 plesna glasba; 11.30 srbske in hrvatske pesmi; 11.45 predavanje: Slovenska književnost; 12 glasba po željah; 12.30 predavanje: Sodobne osebnosti; 12.45 napoved časa, slov. vesti.

ITALIJANSKI SPORED

Sreda, 23. oktobra

17 orkester Cetra; 17.30 komorna glasba; 18 ples ob čaju; 20.15 ital. vesti; 20.30 lahka glasba; 20.40 našl razgovori; 21 radijski orkester; 21.35 deset minut humorja; 21.45 koncert tržaškega tria; 22.20 večerna glasba; 22.30 lahka glasba; 23 zadnje ital. vesti; 23.15 zadnje slov. vesti; 23.30 nočno zabavišče; 24 zaključek.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. L S.

LOUIS WILTON 40.

Kilometrski kamen št. 27

Od časa do časa je bil kdo videti presenečen in je v pozdrav dvignil roko, toda na pol poti je zaradi brezizraznega zadržanja mladeniča, ki je bil videti, da ne pozna nikogar, ustavil roko. Mlada gospodična, ki je v istem trenotku pridrvela v svojem dvosedežniku z brzino sto kilometrov na uro, mu je veselo zakliucala: — Hallo, my boy! — toda obstala je v veliki zadregi in zazijala z lepimi ustmi, ker je bil zbegan pogled dveh zlobnih oči edini odgovor na njen prijazni poziv.

Pet minut kesneje je vzvalovil zrak in zazvenela so stekla; v nepopisni strah gospe Hingleyeve so na ognjišču v kuhinji «Veselega Postiljona» zaplesali lonci. Gospa Hingleyeva se je že bala nove nesreče.

Bilo pa ni nič hudega. Pripeljal se je le podnadzornik Scotland Yarda gospod Hunter z vzdevkom «Divji Ajax». V svojem odprtem avtomobilu je bil sklonjen in nad volanom je bilo opaziti njegov spoštljivi aerodinamični nos, ki je rezal zrak kot reže kljun torpedovke valove.

Spoštovanemu Hunterju je uspelo najti neki odlok še iz časov preteklega stoletja, po katerem so policijski organi v službi morali čimbolj izrabiti brzino svojih avtomobilov. Vestni Hunter se je z vso natančnostjo ravnal po tej odredbi. Svoje bleščeče oči je med vožnjo često obračal proti brzinomeru, da še je prepričal, če se kazalo ne premika nazaj, medtem ko je kolega ob njem mrmral vdane prošnje in svojo dušo priporočal Bogu.

To je bilo vse, ker si je «Ajax drugi» lahko dovolil storiti, kajti navadno mu ni bilo dovoljeno odpreti ust, čeprav je moral vedno on začenjati tam, kjer je gospod Hunter končal in spraviti stvar na pravi tir. Njegova osebnost je prišla do veljave tedaj, kadar bilo na primer treba potegniti iz jarka avtomobil ali iz zagate «Divjega Ajxa» v katero se je zapletel zaradi svoje pretirane vihravosti. Hunter je skočil iz avtomobila, medtem ko je Bell — «Ajax drugi» izstopil z mirnostjo in premislekom. Nato je obema, kot na povelje, obstal pogled na neprisiljenem mladiču, ki je nepremično stal tam v sredi, nato pa je prvi pogledal na desno, drugi pa na levo. «Vihravi» je privlekel iz žepa zemljevid okolice v merilu 1:50.000 in se pripravil, da bi se s pomočjo kazala spoznal z okolico. Tuli Bell se je sklonil in čez rame svojega tovariša gledal zemljevid držeč roke na hrbtu, kajti v takih primerih mu je bilo prepovedano približati se s prstom zemljevidu, ker bi s prstom pokril najmanj deset kvadratnih milj površine.

Zdelo se je, da je Duncana prizor prihajajočih avtomobilov začel dolgočasiti, ker se je po četrtrunem opazovanju s svojim avtomobilom usmeril v nasprotno stran od črnega kilometrskega kamna. Oba Ajaxa sta mu sledila s pogledom, dokler sta ga mogla videti, [illegible] sta z [illegible] tako enako in istočasno, kot da bi bil nekdo potegnil za vrvico.

XXXVI.

Drewova je sedela na hišnih vratih in lupila krompir, po glavi pa so ji rojile vse prej kot vesele misli.

Zadnjih štiri in dvajset ur ji je njena hčerka Molly ugajala še manj kot navadno. V njenem vedenju je opazila zahrbtnost, ki ji je povzročala strah, da se dekle pripravlja na kakšno veliko prevaro. Zato je zaskrbljena Drewova v namenu, da bi bila pripravljena na kakršno koli presenečenje, iz slamnače izvlekla vrečico s prihranki in si jo privezala pod krilo.

V istem času je Molly postala tako bojazljiva, da je ob vsakem nenavadnem šumu spremenila barvo in se zdrznila. Imela je vzrok za strah, kajti kadar so bili v bližini ti prekleti policijski vohuni, se je lahko vedno nadejala slabega presenečenja.

Drewova se je sama sebi smilila. Vedno je mislila, da bo na svoja stara leta imela pravico do mirnega in brezskrbnega življenja. Na tem pasjem svetu pa ni bilo drugega kot lopovstvo in nehvaležnost: Molly je bila izprijena in goljufiva, tista druga pa, ki so jo naprtili v hišo, je bila domišljava, da bi ji bila res potrebna lekcija.

Njenim razrahlanim živcem ni manjkalo nič drugega, kot da je začel lajati še pes. Sklonila se je, da bi pobrala velik kamen in ga vrgla vanj, pa je neodločno obstala z dvignjeno roko...

Približal se je Alf Duncan in sedel poleg nje. Smehljal se je s svojim običajnim nasmehom. Presenečena ženska ni odlašala in je takoj pričela vrteti svoji dolgi jezik.

— Ste gozdar, ali pa ste pomotoma tukaj? — je vprašala z iskrico upanja. Takoj pa je postala razočarana, ko ji je elegantni mladenič odkimal z glavo.

— Da se nisem zmotil, vam dokazuje to, da sem bil tu tudi včeraj... Na drugi strani... v vrtu. Mislil sem, da vam je Molly o tem kaj pravila.

— Molly? Niti besedice ne — je vzkliknila presenečena Drewova. Če elegantni in lepi mladenič imenuje njegovo hčerko «miss Molly», gotovo ni od policije, ker ti so strašno nevzgojeni in brezobzirni. Če torej ni od policije in če je Molly molčala, ter tako pokazala, da se je spremenila, je mogoče... O, ti malopridnica...

Drewova je skušala pokazati svoj materinski ponos nad Mollyno spretnostjo in nekaj materinskega je bilo tudi v gibu, ko je roko, ki si jo je obrisala ob krilo, položila Duncanu na ramo.

— Zdaj bom poklicala Molly, če želite govoriti z njo — je zaupno dejala in se dvignila. — Malo pa morate potrpeti — je ženščina postala še zaupljivejša — ker si pere perilo; noče ga namreč dajati v prainico. Spodobno dekle veliko da na svoje perilo, razumete!... In ona ima najfinejšega, sama svila... Če boste imeli nekoč priliko videti...

Duncan je zadržal uslužno mater.

— Oh, pustite, nikar se ne trudite — je dejal. In še preden je Drewova mogla odgovoriti, je že nadaljeval:

— Prišel sem zaradi neke druge zadeve: kje je gospodična, ki jo imate v hiši?

Drewova je znova sedla, ker je z v vodo padlim materinskim upanjem začutila, da se ji šibijo noge. Tudi v glavi se ji je zavrtelo, v glavi, ki je bila tako izmučena.

Ali so se morda spet pričele nesreče, za katere je mislila, da jih je za vedno odstranila?